



MOĞOLİSTAN'IN 2021 YILI DIŞ TİCARET RAPORU

- ↳ GENEL DIŞ TİCARETİ
- ↳ TÜRKİYE İLE OLAN DIŞ TİCARETİ
- ↳ DEĞERLENDİRME

Raporu Hazırlayan:
Ulanbator Ticaret Müşavirliđi

Serkan Uluyol
Ticaret Müşaviri

12 Ocak 2022, Ulanbator

A. MOĞOLİSTAN'IN GENEL DIŞ TİCARETİ

2021 yılında bugüne kadarki en yüksek değerine ulaşan Moğolistan'ın dış ticaret hacmi, bir önceki yıla göre %25,0 artarak (3,2 milyar ABD doları) 16,1 milyar ABD doları civarında oluşmuş olup 2,4 milyar ABD doları dış ticaret fazlası vermiştir. Moğolistan'ın dış ticaret verilerine bakıldığında, 2006 yılı haricinde 2000-2013 yılları arasında sürekli dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. 2,4 milyar ABD doları ile 2012 yılında zirve yapan dış ticaret açık seviyesini ve bulunduğu ekonomik krizi, IMF'nin ekonomik yardım paketinin de katkısıyla atlatan Moğolistan, 2014 yılından bu yana dış ticaret fazlası veren bir ülke konumuna gelmiştir (Grafik 1).

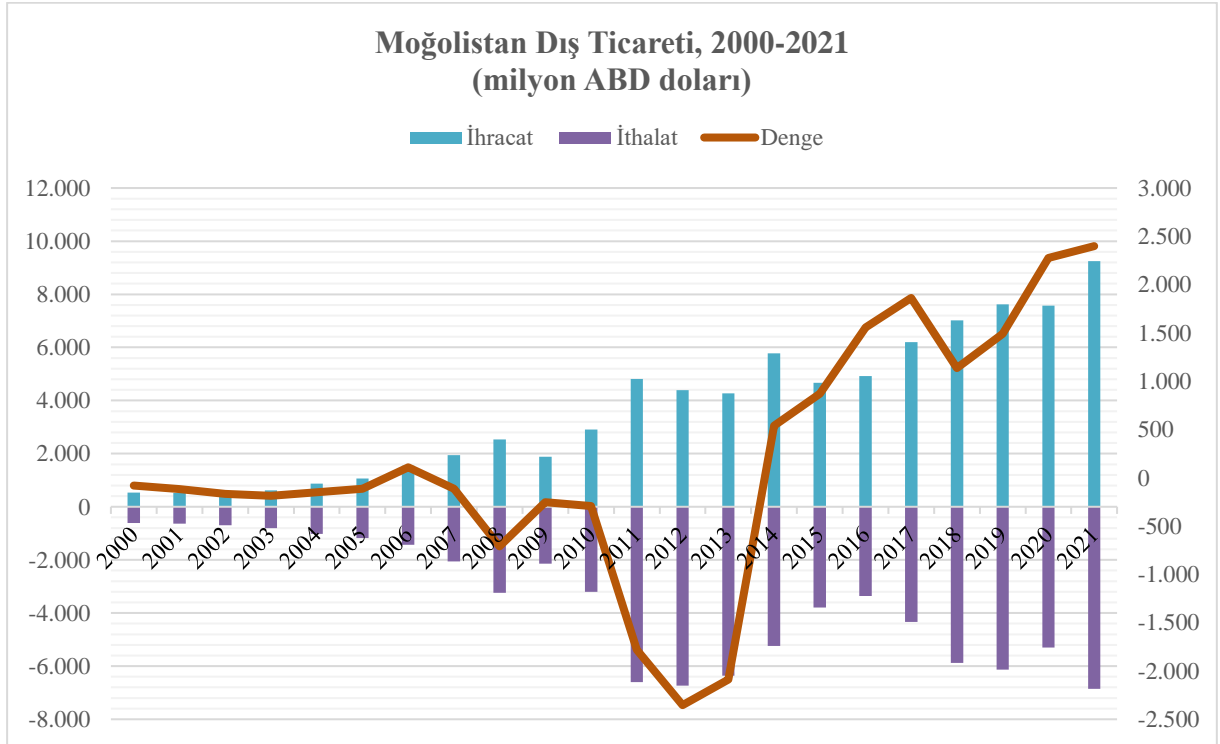
Moğolistan'ın 2021 yılındaki ihracatı 2020 yılına göre %22,2 (1,7 milyar ABD doları) artış göstererek 9,2 milyar ABD dolarına yükselmiştir. İthalatı ise 2021 yılında 2020 yılına kıyasla %29,2 (1,5 milyar ABD doları) artış göstermiş ve 6,8 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 Moğolistan'ın Dış Ticareti (Milyon ABD doları)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Hacim	11.123,0	10.626,9	11.011,0	8.466,8	8.274,5	10.537,9	12.886,8	13.747,2	12.875,2	16.095,8
İhracat	4.384,7	4.269,1	5.774,3	4.669,3	4.916,3	6.200,6	7.011,8	7.619,8	7.576,3	9.247,1
İthalat	6.738,4	6.357,8	5.236,7	3.797,5	3.358,1	4.337,3	5.875,0	6.127,4	5.298,9	6.848,6
Denge	-2.353,7	-2.088,8	537,7	871,8	1.558,2	1.863,3	1.136,8	1.492,4	2.277,4	2.398,5

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Grafik 1 Moğolistan Dış Ticareti, 2000-2021



Moğolistan'ın 2021 yılında ülke bazında dış ticaretinde ilk sırayı 10,1 milyar ABD doları değeri ve %62,9 pay ile Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) alırken, ÇHC'yi sırasıyla Rusya Federasyonu (%12,9), İsviçre (%5,6), Güney Kore (%3,3) ve Japonya (%2,9) takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın dış ticaretinden toplam %87,6 pay almaktadır. Ülkemiz ise bugüne kadarki en yüksek dış ticaret rakamına ulaşmış olup %0,5 pay ve 74,1 milyon ABD doları değer ile 12'nci sırada yer almıştır (Tablo 2).

Tablo 2 Dış Ticaretin Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon ABD doları)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay
Çin	5.933,1	5.528,9	6.841,3	5.300,1	4.962,8	6.737,1	8.537,6	8.850,6	7.382,8	10.129,0	62,9%
Rusya	1.927,0	1.623,6	1.610,9	1.097,9	936,2	1.284,9	1.796,3	1.798,0	1.457,2	2.073,4	12,9%
İsviçre	23,1	14,7	37,2	117,6	240,7	14,2	17,0	99,3	1.716,7	895,4	5,6%
Güney Kore	480,0	520,4	366,1	325,3	206,4	209,3	283,6	294,8	257,2	532,1	3,3%
Japonya	507,2	454,7	392,2	295,0	344,7	378,0	587,5	601,0	416,3	470,9	2,9%
Singapur	73,6	74,8	67,0	48,8	31,7	43,6	57,6	176,9	168,0	277,9	1,7%
ABD	539,5	516,6	244,8	135,2	149,7	216,7	219,1	315,6	256,2	244,2	1,5%
Almanya	262,4	270,6	174,2	135,3	163,7	140,0	181,0	202,3	196,4	235,4	1,5%
İtalya	84,9	105,8	96,8	76,7	65,6	89,2	108,8	105,4	60,1	96,9	0,6%
Polonya	57,2	63,8	51,7	39,8	41,3	48,6	58,4	64,9	57,1	84,4	0,5%
Vietnam	18,6	23,7	28,1	33,8	43,0	41,5	58,6	66,4	58,2	80,2	0,5%
Türkiye	34,1	42,3	38,0	28,8	27,8	31,9	43,6	43,1	39,8	74,1	0,5%
Fransa	67,2	71,1	62,9	34,8	26,4	38,2	44,5	42,4	37,6	73,8	0,5%
Malezya	67,9	88,7	64,3	38,9	43,1	40,1	51,9	52,8	56,6	66,2	0,4%
Hindistan	60,3	35,1	15,7	20,6	27,0	37,7	52,7	38,3	35,3	63,9	0,4%
Birleşik Krallık	65,4	247,2	425,2	361,4	585,4	689,9	204,8	322,1	117,0	50,2	0,3%
Avustralya	80,7	58,7	16,0	14,7	23,2	40,0	51,2	96,8	46,0	49,2	0,3%
Belarus	129,4	155,7	21,1	18,0	13,2	26,9	20,9	33,7	52,0	44,1	0,3%
Tayland	41,0	45,1	45,2	33,9	33,0	30,5	35,1	42,3	34,6	37,7	0,2%
Avusturya	13,7	9,1	10,6	25,0	12,1	11,4	23,8	38,2	35,7	34,8	0,2%
Liste Toplam	10.466,5	9.950,7	10.609,2	8.181,4	7.976,7	10.149,5	12.434,1	13.284,6	12.480,9	15.613,9	97,0%
Diğer Ülkeler	656,6	676,2	401,8	285,4	297,7	388,4	452,4	462,6	394,3	481,9	3,0%
Genel Toplam	11.123,0	10.626,9	11.011,0	8.466,8	8.274,5	10.537,9	12.886,6	13.747,2	12.875,2	16.095,8	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

2021 yılında ihraç edilen malların yüzde 99,3'ü döviz cinsinden ödenen işlemlerden gelmektedir.

2021 yılında Moğolistan 64 ülkeye mal ihraç ederken, Moğolistan'ın ihracatında, 2021 yılında ülkeler bazında ilk sırayı 7,6 milyar ABD doları ile ÇHC alırken ÇHC'nin toplam ihracat içindeki payı %82,6 gibi çok yüksek bir seviyededir. İhracatta ÇHC'yi, sırasıyla İsviçre (%9,4), Singapur (%2,8), Güney Kore (%2,4) ve Rusya Federasyonu (%1,2) takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın ihracatından toplam

%98,4 pay alarak ülkenin toplam ihracatının neredeyse tamamını oluşturmaktadır. Ülkemiz ise %0,03 pay ile Moğolistan'ın 14'üncü pazar ülkesi konumundadır. Moğolistan tarafından ülkemize yapılan ihracat 2,9 milyon ABD dolarıdır (Tablo 3).

Tablo 3 İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon ABD doları)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay
Çin	4.059,7	3.706,3	5.073,4	3.910,1	3.901,6	5.307,4	6.542,8	6.789,8	5.490,0	7.638,5	82,6%
İsviçre	8,9	3,1	28,1	109,2	230,7	0,7	0,7	75,0	1.681,6	869,7	9,4%
Singapur	4,3	8,2	14,2	26,6	16,9	26,1	30,0	154,6	151,3	254,7	2,8%
Güney Kore	12,3	13,0	13,5	66,6	8,5	11,6	21,2	27,8	21,4	223,4	2,4%
Rusya	79,6	61,8	61,6	76,9	55,8	67,7	85,9	68,1	57,3	112,8	1,2%
İtalya	31,6	51,5	51,4	43,4	33,6	43,3	54,1	45,3	19,4	35,6	0,38%
ABD	3,6	3,9	15,4	18,7	10,5	8,3	7,6	26,0	10,8	31,0	0,34%
Japonya	5,6	10,5	24,5	20,3	14,0	14,8	26,5	15,5	9,6	17,7	0,19%
Almanya	16,0	18,4	15,0	10,8	43,4	11,6	12,3	13,5	11,6	12,2	0,13%
Birleşik Krallık	11,9	200,7	398,7	337,7	557,2	660,5	172,9	291,1	84,1	10,1	0,11%
Fransa	3,6	8,5	9,3	7,3	6,9	5,7	5,4	5,1	5,1	5,0	0,05%
Avusturya	0,4	2,2	1,2	1,0	0,8	1,3	4,4	3,7	1,2	3,7	0,04%
Hollanda	1,2	0,7	1,8	0,5	1,8	0,9	1,3	0,8	1,9	3,7	0,04%
Türkiye	0,0	0,4	0,2	0,4	1,8	2,8	4,5	2,4	2,5	2,9	0,03%
Kazakistan	3,5	0,6	4,9	2,1	0,7	2,4	3,5	6,2	1,4	2,2	0,02%
Katar	0,7	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,4	0,9	0,1	2,0	0,02%
İran	0,2	2,0	0,0	0,0	0,1	8,3	9,0	21,1	1,9	1,7	0,02%
İspanya	0,0	0,3	0,4	0,8	0,3	0,6	0,5	0,7	0,7	1,6	0,02%
BAE	5,4	8,8	20,5	14,7	3,2	2,9	0,5	1,1	1,9	1,2	0,01%
Sudan	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	1,1	0,01%
Liste Toplam	4.249,7	4.101,0	5.734,0	4.647,6	4.887,9	6.177,3	6.983,6	7.548,7	7.553,9	9.230,8	99,8%
Diğer Ülkeler	135,0	168,1	40,3	21,7	28,4	23,3	28,2	71,1	22,4	16,3	0,2%
Genel Toplam	4.384,7	4.269,1	5.774,3	4.669,3	4.916,3	6.200,6	7.011,8	7.619,8	7.576,3	9.247,1	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Moğolistan 2021 yılında 159 ülkeden ithalat gerçekleştirmiştir. Moğolistan'ın ithalatında, 2021 yılında ülkeler bazında ilk sırayı 2,5 milyar ABD doları ile ÇHC alırken ÇHC'nin toplam ihracat içindeki payı %36,4'tür. İthalatta ÇHC'yi, sırasıyla Rusya Federasyonu 2,0 milyar ABD doları (%28,6), Japonya 453,1 milyon ABD doları (%6,6), Güney Kore 308,7 milyon ABD doları (%4,5) ve Almanya 223,2 milyon ABD doları (%3,3) ile takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın ithalatından toplam %79,4 pay almaktadır. Ülkemiz ise %1,0 pay ile Moğolistan'ın ithalat yaptığı ülkeler arasında 9'uncu sıradadır. Ülkemizden yapılan ithalatın değeri ise rekor kırarak bir önceki seneye göre %90,8 artış kaydederek bugüne kadarki en yüksek değer olan 71,2 milyon ABD dolarına ulaşmıştır (Tablo 4).

Tablo 4 İthalatın Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon ABD doları)

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay
Çin	1.873,4	1.822,6	1.767,9	1.389,9	1.061,2	1.429,7	1.994,8	2.060,8	1.892,8	2.490,6	36,4%
Rusya	1.847,4	1.561,9	1.549,3	1.021,0	880,4	1.217,3	1.710,3	1.729,9	1.400,0	1.960,6	28,6%
Japonya	501,6	444,2	367,8	274,6	330,6	363,2	561,0	585,5	406,7	453,1	6,6%
Güney Kore	467,8	507,4	352,6	258,7	197,9	197,7	262,4	267,0	235,8	308,7	4,5%
Almanya	246,4	252,2	159,2	124,5	120,3	128,4	168,7	188,9	184,8	223,2	3,3%
ABD	535,9	512,7	229,5	116,5	139,2	208,4	211,5	289,6	245,4	213,2	3,1%
Polonya	57,1	63,8	51,6	39,8	41,0	48,3	58,0	64,5	56,6	83,4	1,2%
Vietnam	16,3	22,3	24,5	29,1	40,1	39,8	49,0	57,0	56,1	79,7	1,2%
Türkiye	34,1	41,9	37,9	28,4	26,0	29,1	39,2	40,7	37,3	71,2	1,0%
Fransa	63,6	62,5	53,6	27,5	19,5	32,4	39,1	37,3	32,5	68,9	1,0%
Malezya	67,8	88,0	63,0	38,8	41,1	40,0	50,3	52,5	50,1	65,5	1,0%
Hindistan	54,3	34,3	12,7	16,8	24,8	35,9	51,8	37,1	34,6	63,6	0,9%
İtalya	53,3	54,3	45,3	33,3	32,0	45,9	54,7	60,1	40,7	61,4	0,9%
Avustralya	80,3	50,4	14,8	11,8	21,9	36,6	49,9	57,1	44,9	48,5	0,7%
Belarus	129,4	155,0	21,1	17,9	13,1	26,7	20,7	33,7	52,0	44,1	0,6%
Birleşik Krallık	53,5	46,5	26,4	23,7	28,2	29,4	31,9	31,0	33,0	40,1	0,6%
Tayland	41,0	45,0	44,9	33,5	30,2	28,9	34,4	37,0	34,2	37,3	0,5%
Finlandiya	23,3	25,0	6,6	6,6	13,0	17,4	17,7	17,3	23,2	34,3	0,5%
İsveç	41,0	39,8	11,6	12,8	25,4	32,7	39,1	42,1	39,3	33,2	0,5%
Avusturya	13,3	6,9	9,4	23,9	11,3	10,1	19,4	34,5	34,5	31,1	0,5%
Liste Toplam	6.200,8	5.836,5	4.849,6	3.529,1	3.097,2	3.997,7	5.464,0	5.723,2	4.934,4	6.411,7	93,6%
Diğer Ülkeler	537,6	521,4	387,0	268,4	260,9	339,6	410,8	404,2	364,5	436,9	6,4%
Genel Toplam	6.738,4	6.357,8	5.236,7	3.797,5	3.358,1	4.337,3	5.874,8	6.127,4	5.298,9	6.848,6	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Ana ürün grupları bazında Moğolistan'ın ihracatı değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın ekonomisi ağırlıklı olarak madencilığe dayanmaktadır. Çıkarılan madenlerin başında kömür, bakır, altın, petrol, demir cevheri, çinko, fluorspar, molibdenyum ve gümüş gelmektedir. Madeni ürünler, 7,5 milyar ABD doları ile toplam ihracatın %81,3'ünü oluştururken, doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherlerin payı %11,1 (1,0 milyar ABD doları); tekstil ve tekstil ürünlerinin payı %4,0 (370,7 milyon ABD doları); ana metaller ve mamullerin payı %1,1 (97,5 milyon ABD doları) ve bitkisel kökenli ürünlerin (sebze) payı %1,0 (89,3 milyon ABD doları)'dir. Bu 5 ana ürün grubu, toplam ihracatın %98,4'ünü oluşturmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5 Ana Ürün Grupları Bazında İhracat (Bin ABD doları)

Ürün Grupları	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay
Toplam	4.384.669	4.269.056	5.774.331	4.669.281	4.916.335	6.200.593	7.011.765	7.619.754	7.576.311	9.247.110	100%
Canlı hayvanlar, hayvansal kökenli ürünler	24.237	24.224	16.514	26.382	29.242	67.417	102.121	97.611	52.915	42.266	0,5%
Bitkisel kökenli ürünler	4.261	9.151	22.315	37.844	55.108	67.655	22.011	12.463	11.029	89.283	1,0%
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	34	6	12	72	701	388	536	655	620	976	0,0%
Gıda Ürünleri	8.929	14.925	11.589	15.669	11.920	23.008	91.423	61.856	70.206	47.076	0,5%
Madeni ürünler	3.909.627	3.495.467	4.791.482	3.678.200	3.484.055	4.933.672	6.070.338	6.377.469	5.256.037	7.515.955	81,3%
Kimya ve kimya endüstrisi ürünleri	157	297	645	656	1.631	1.471	1.248	2.261	575	588	0,0%
Plastik, kauçuk ve mamulleri	1.534	2.900	2.168	2.429	7.619	2.984	1.591	1.281	631	1.180	0,0%
Ham ve işlenmiş postlar, postlar, kürkler ve mamulleri	30.548	35.170	35.801	33.806	30.210	23.921	16.960	14.120	7.434	6.478	0,1%
Ahşap ve ahşap ürünler	636	346	636	425	429	634	357	604	306	117	0,0%
Selüloz, kağıt, karton ve bunlardan mamul eşya	61	57	55	106	56	78	45	43	47	32	0,0%
Tekstil ve tekstil ürünleri	233.605	283.003	338.752	302.655	300.224	335.466	409.801	434.672	279.485	370.693	4,0%
Ayakkabı, şapka, şemsiye, tüy ve yapay çiçekler	1.307	1.376	1.359	1.434	2.034	2.492	2.317	2.544	1.870	2.257	0,0%
Taş, alçı, çimento, asbest, cam ve cam eşyalar	28	92	94	99	206	101	60	139	141	27	0,0%
Doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherler	122.345	309.911	405.578	421.385	761.511	596.939	145.481	419.076	1.789.935	1.025.377	11,1%
Ana metaller ve mamulleri	19.806	21.518	47.703	72.279	86.178	101.001	91.755	77.893	66.621	97.529	1,1%
Makine, ekipman, elektrikli ev aletleri, kaydediciler, TV, setler ve yedek parçalar	12.819	45.481	58.297	54.218	71.421	22.770	24.854	34.795	31.104	17.646	0,2%
Oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçaları	11.491	21.165	35.068	17.189	69.981	17.031	24.749	78.602	4.235	25.955	0,3%
Optik, fotoğraf, sinematografik, ölçüm kontrolü, tıbbi, cerrahi ve müzik aletleri, saatler	933	1.756	3.610	2.720	1.107	1.238	3.953	1.253	1.408	971	0,0%
Çeşitli endüstriyel ürünler	2.171	2.199	2.537	1.685	2.670	2.229	2.038	2.359	1.706	2.671	0,0%
Diğer	140	12	120	29	32	100	128	59	6	31	0,0%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın 2021 yılı ihracat verileri, 4'lü gümrük tarife pozisyonu (GTP4) bazında değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın başlıca ihracat kalemlerinin ilk sırasında 2,9 milyar ABD doları ile bakır cevherleri yer almakta olup toplam ihracatın %31,4'ünü oluşturmaktadır. Moğolistan için diğer önemli bir ihracat kalemi olan taş kömürü, 2,8 milyar ABD dolarlık ihracat ile toplam ihracattan %29,9 pay almaktadır. Bakır cevherleri ve taşkömürünü sırasıyla altın (%10,9), demir cevherleri (%10,3) ve ince veya kaba hayvan kılları (%3,0) ürünleri takip etmektedir. İlk 5 pozisyon toplam ihracatın %85,4'ünü, ilk 10 pozisyon ise %94,3'ünü oluşturmaktadır.

Madenlerin dışında diğer ihracat kalemleri ise hayvansal ürünler ve tekstil (kaşmir, yün) ürünleridir. 2021 yılında dünyada emtia fiyatlarının artması, Moğolistan için tedarik sorunlarının olduğu bir ortamda ihracat miktarlarının azalmasına karşın daha fazla getiri elde edebilmesine olanak sağlamıştır. Değer bazında bir önceki yıla göre %63,1 artış ile bakır bugüne kadarki en yüksek ihracat seviyesine ulaşmıştır. Taş kömürü ise Çin tarafının aldığı önlemlerin artması neticesinde istenilen düzeyde gerçekleşmemesine rağmen bir önceki yıla göre %30,1'lik ihracat artışı yaşamıştır. %43,8 oranında azalış gösteren altın ise 1 milyar ABD doları ile ülkenin ihracatına önemli katkı sağlamıştır. Demir ihracatı ise %48,8'lik artış ile 952,2 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir (Tablo 6).

Tablo 6 Moğolistan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon ABD doları)

GTP4	Ürün Tanımı	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay	21/20 Değişim
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	2.280,1	1.607,8	1.613,1	2.012,2	1.795,9	1.778,0	2.899,9	31,4%	63,1%
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	555,0	971,8	2.256,8	2.786,2	3.074,4	2.123,7	2.763,9	29,9%	30,1%
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	420,6	758,4	595,4	144,5	418,4	1.787,7	1.004,5	10,9%	-43,8%
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	227,2	249,9	313,4	342,2	576,6	640,0	952,2	10,3%	48,8%
5102	İnce veya kaba hayvan kılları (kardesiz/ taranmamış)	212,9	211,8	227,2	281,1	302,8	205,1	276,4	3,0%	34,8%
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	387,2	337,2	374,1	392,0	366,7	150,9	273,4	3,0%	81,2%
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	101,7	145,4	180,8	197,8	189,0	167,7	176,4	1,9%	5,2%
2529	Feldispat, lösit, nefelin ve siyenit nefelin, florspat	65,5	59,0	84,2	189,9	205,3	156,3	144,1	1,6%	-7,8%
2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	9,6	38,3	0,0	0,2	1,8	130,4	136,9	1,5%	5,0%
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	66,7	74,2	92,7	82,4	68,9	59,3	88,5	1,0%	49,3%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

2021 yılında, ham petrol, demir cevherleri ve konsantreleri ile çinko cevherleri, bakır konsantresi ve konsantreleri tamamı, kömürün ise %92,7'si Çin'e ihraç edilmiştir. Flourspar konsantreleri ihracatının %72,6'sı Çin'e, %27,4'ü Rusya Federasyonu'na; at hayvanları ihracatının tamamı Çin'e; at ve büyükbaş hayvanların ham derilerinin tamamına yakını Çin'e; at ve büyükbaş hayvanların işlenmiş derilerinin yüzde 84,3'ü İtalya'ya; taranmış kaşmir ihracatının %70,0'i İtalya'ya, %14,4'ü Birleşik Krallık'a; yıkanmış kaşmir ihracatının tamamı Çin'e; işlenmemiş veya yarı mamul haldeki altın ihracatının %15,4'ü Güney Kore'ye, %84,6'sı İsviçre'ye gerçekleştirilirken toplam ihracatın yüzde 92,0'si bu mallara aittir.

Moğolistan'ın sanayisi ve tarım sektörü gelişmemiş olup üretim çok kısıtlıdır. Bu nedenle, ülkedeki tüketimin ekseriyeti ithalat ile karşılanmaktadır. Ana ürün grupları bazında Moğolistan'ın ithalatı değerlendirildiğinde; makine, mekanik teçhizat ve aksamaları, elektrikli aletler ve bunların parçalarının ithalatı 1,2 milyar ABD doları (%18,2); minerallerin ithalatı 1,3 milyar ABD doları (%19,5) [mineraller arasında petrol ürünleri ithalatı 1,1 milyar ABD doları (%84,6)]; hayvansal veya bitkisel menşeli ürünler ve gıda maddelerinin (hayvansal, bitkisel ve gıda ürünleri) ithalatı 962,6 milyon ABD doları (%14,1); taşıtlar ve uçaklar, bunların parçalarının ithalatı 1,2 milyar ABD doları (%17,9); ana metaller ve bunların ürünlerinin ithalatı 567,2 milyon ABD doları (%8,3); kimyasal ürünlerin ithalatı 587,4 milyon ABD doları (%8,6) olarak gerçekleşirken toplam ithalatın %86,6'sı bu ürünlerden gerçekleştirilmiştir (Tablo 7).

Tablo 7 Ana Ürün Grupları Bazında İthalat (Bin ABD doları)

Ürün Grupları	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay
Toplam	6.738.381	6.357.822	5.236.667	3.797.519	3.358.140	4.337.322	5.874.804	6.127.439	5.298.913	6.848.642	100%
Canlı hayvanlar, hayvansal kökenli ürünler	57.092	64.399	67.215	40.971	40.896	57.155	69.484	76.807	77.696	121.263	1,8%
Bitkisel kökenli ürünler	77.020	69.892	88.038	78.601	109.178	78.129	133.656	90.725	120.176	187.635	2,7%
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	33.520	35.393	31.532	27.364	28.010	30.340	33.630	28.680	35.801	46.490	0,7%
Gıda Ürünleri	397.641	412.018	382.557	329.399	329.182	378.675	436.704	444.306	434.368	607.220	8,9%
Madeni ürünler	1.581.151	1.738.634	1.463.945	936.417	724.255	987.821	1.325.755	1.372.298	1.007.248	1.338.591	19,5%
Kimya ve kimya endüstrisi ürünleri	298.016	301.952	308.900	270.340	272.130	315.039	372.173	365.836	370.772	587.354	8,6%
Plastik, kauçuk ve mamulleri	237.624	233.837	204.154	140.263	137.003	182.467	226.796	260.252	223.142	252.138	3,7%
Ham ve işlenmiş postlar, postlar, kürkler ve mamulleri	6.678	7.182	6.915	5.424	5.316	7.843	8.329	7.088	5.030	6.449	0,1%
Ahşap ve ahşap ürünler	37.536	43.502	58.359	41.018	30.390	40.304	33.966	43.505	43.385	67.272	1,0%
Selüloz, kağıt, karton ve bunlardan mamul eşya	59.287	65.311	55.241	45.957	45.642	50.849	61.613	56.414	58.051	64.330	0,9%
Tekstil ve tekstil ürünleri	56.179	70.391	67.027	57.188	63.333	72.330	90.260	84.986	85.791	103.763	1,5%
Ayakkabı, şapka, şemsiye, tüy ve yapay çiçekler	15.716	15.711	15.143	13.200	13.482	16.999	19.996	19.859	17.894	24.591	0,4%
Taş, alçı, çimento, asbest, cam ve cam eşyalar	129.751	137.703	141.851	106.287	82.880	80.303	114.452	142.861	165.825	159.156	2,3%
Doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherler	2.714	2.469	2.754	1.447	1.560	1.928	2.414	2.092	13.389	7.172	0,1%
Ana metaller ve mamulleri	588.006	551.552	538.838	371.991	210.941	333.818	540.346	541.951	535.699	567.157	8,3%
Makine, ekipman, elektrikli ev aletleri, kaydediciler, TV, setler ve yedek parçalar	1.653.038	1.395.428	984.700	785.511	680.399	920.845	1.285.719	1.240.679	1.060.598	1.248.713	18,2%
Oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçaları	1.272.104	1.000.731	615.827	368.113	435.560	622.675	896.763	1.163.726	849.845	1.228.397	17,9%
Optik, fotoğraf, sinematografik, ölçüm kontrolü, tıbbi, cerrahi ve müzik aletleri, saatler	101.219	90.508	92.503	85.723	60.741	62.739	107.182	89.804	103.842	127.183	1,9%
Çeşitli endüstriyel ürünler	131.689	120.299	107.192	87.959	85.819	95.982	114.136	93.436	79.349	100.404	1,5%
Diğer	2.400	910	3.979	4.347	1.424	1.086	1.432	2.134	11.011	3.365	0,0%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın 2021 yılı ithalat verileri, GTP4 bazında değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın başlıca ithalat kalemlerinin ilk sırasında 1,1 milyar ABD doları ile petrol yağları (benzin, dizel vb) yer almakta olup toplam ithalatın %16,5'ini oluşturmaktadır. Moğolistan için diğer önemli ithalat kalemleri sırasıyla eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar (%5,6), binek otomobiller (%5,6), römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar ve aksamları (%2,9), demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (%2,4) ve elektrik enerjisi (%2,3)'dir.

Ülkede sanayi gelişmediği için genellikle iç tüketim, ithalat ile karşılanmakta olup, Moğolistan için her nevi ürünün ithalatı mümkündür. Moğolistan'ın diğer öne çıkan ithalat kalemleri ise; cep telefonları, iş makineleri, iş makinelerinin aksam ve parçaları, ilaçlar, inşaat malzemeleri, tekstil ürünleri, makine ve ekipmanları, gıda ürünleri, kimyasallar, tütün ürünleridir. 2021 yılında bir önceki yıla göre %484,1 oranında artış gösteren aşular ve %62,7 artan ilaç ithalatı, Kovid-19 pandemisinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8 Moğolistan'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon ABD doları)

GTP4	Ürün Tanımı	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2021 Pay	21/20 Değişim
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	707,6	530,6	789,2	1.112,3	1.165,8	816,9	1.131,8	16,5%	38,6%
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	49,9	46,5	191,3	283,7	421,1	269,0	385,2	5,6%	43,2%
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış)	210,0	219,7	260,4	407,8	418,7	297,3	385,2	5,6%	29,5%
8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve	5,1	54,8	28,3	44,3	36,3	102,7	200,4	2,9%	95,0%
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra buru	39,0	15,1	36,4	84,1	113,2	104,0	163,9	2,4%	57,6%
2716	Elektrik enerjisi	129,2	125,4	136,0	142,5	144,4	141,7	160,2	2,3%	13,1%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	61,1	72,4	77,1	96,0	85,1	89,9	146,3	2,1%	62,7%
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	80,6	104,2	94,5	108,1	94,8	94,0	134,2	2,0%	42,8%
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	9,2	14,7	13,3	16,8	17,7	22,0	128,7	1,9%	484,1%
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler,	45,0	31,0	87,3	133,2	186,2	125,9	118,0	1,7%	-6,3%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın dış ticaretinde en çok kullanılan taşıma şekillerine bakıldığında, 2021 yılında ihracat, en çok %53,2 (4,9 milyar ABD doları) ile karayolu ile yapılırken bu taşıma şeklini sırasıyla %34,5 (3,2 milyar ABD doları) ile demiryolu ve %12,3 (1,1 milyar ABD doları) ile havayolu takip etmiştir. İthalatın taşıma şekillerine bakıldığında ise, en çok ithalat %55,5 (3,8 milyar ABD doları) pay ile demiryoluyla yapılırken, bu taşıma şeklini sırasıyla %35,1 (2,4 milyar ABD doları) ile karayolu ve %6,9 (475,0 milyon ABD doları) ile havayolu izlemiştir (Tablo 9).

Tablo 9 Moğolistan'ın Dış Ticaretinde En Çok Kullanılan Taşıma Şekilleri (Milyon ABD doları)

Taşıma Şekli	İhracat				Pay	İthalat				Pay
	2018	2019	2020	2021	2021	2018	2019	2020	2021	2021
Demiryolu	1.840,8	1.881,2	2.070,0	3.192,7	34,5%	3.256,5	3.139,7	2.623,1	3.800,3	55,5%
Karayolu	4.947,0	5.202,0	3.670,9	4.919,7	53,2%	2.103,7	2.325,3	2.323,2	2.400,5	35,1%
Havayolu	223,4	536,0	1.834,6	1.134,1	12,3%	356,6	502,8	205,0	475,0	6,9%
Diğer	0,6	0,6	0,8	0,6	0,0%	158,2	159,7	147,6	172,8	2,5%
Toplam	7.011,8	7.619,8	7.576,3	9.247,1	100%	5.875,0	6.127,4	5.298,9	6.848,6	100%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

B. MOĞOLİSTAN'IN TÜRKİYE İLE OLAN DIŞ TİCARETİ

Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü geçici verilerine göre; Türkiye ile Moğolistan arasındaki dış ticaret hacmi, 2021 yılında bir önceki yıla göre %85,9 oranında artarak 74,1 milyon ABD dolarına yükselerek bugüne kadarki en yüksek dış ticaret hacmi olmuştur. Aynı şekilde, 2021 yılında Moğolistan'a ihracatımız, %90,8 (33,9 milyon ABD doları) artarak 71,2 milyon ABD dolarına yükselerek tarihi rekor kırmıştır. Bu dönemde Türkiye, 68,3 milyon ABD doları dış ticaret fazlası vermiştir. Ülkemizin Moğolistan'dan gerçekleştirdiği ithalat ise 2021 yılında 2020 yılına göre %13,8 oranında artarak 2,5 milyon ABD dolarından 2,9 milyon ABD doları seviyesine çıkmıştır (Tablo 10).

Türkiye ile Moğolistan arasındaki dış ticarete yıllar itibariyle ülkemiz sürekli olarak dış ticaret fazlası verirken, 2021 öncesi son on yıllık döneme bakıldığında ortalama ihracatımız 35,1 milyon ABD doları olmuştur (Grafik 2).

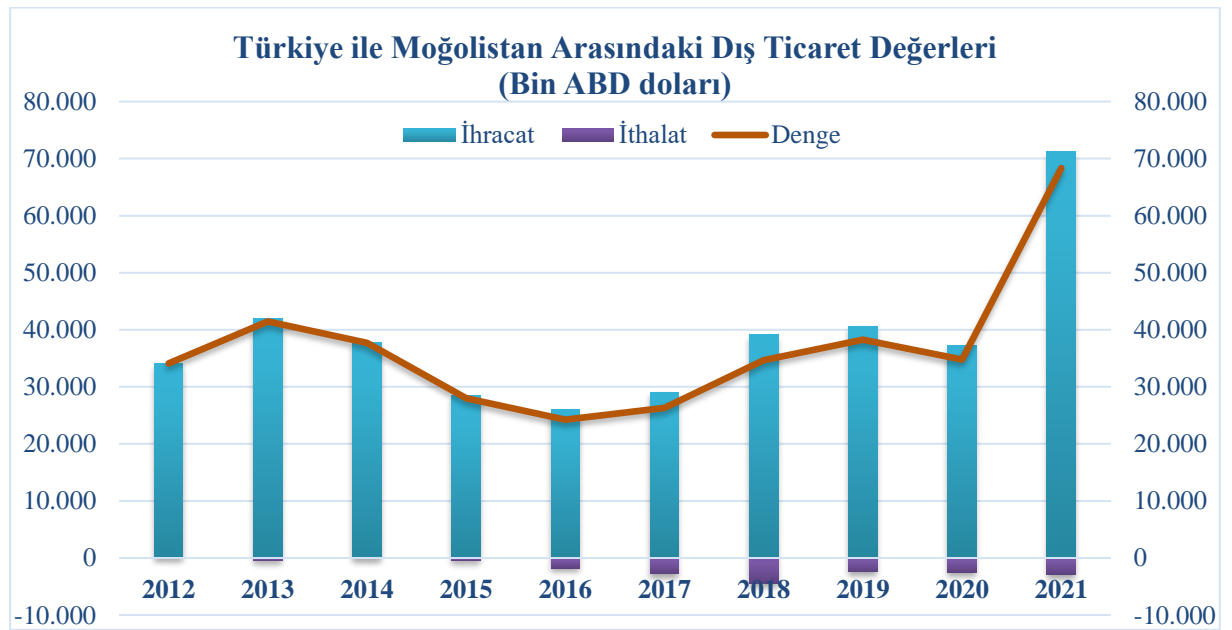
Ülkemiz bu dönemde Moğolistan'ın ithalatından aldığı %1,0 pay ile Moğolistan'ın ithalat yaptığı ülkeler arasında ilk 10'a girerek 9'uncu sıraya yükselmiştir (Tablo 4).

Tablo 10 Türkiye ile Moğolistan Arasındaki Dış Ticaret Değerleri (Bin ABD doları)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	21/20 Değişim
Hacim	34.097	42.344	38.028	28.817	27.759	31.873	43.630	43.079	39.838	74.068	85,9%
İhracat	34.097	41.907	37.858	28.398	26.001	29.096	39.155	40.658	37.322	71.204	90,8%
İthalat	0	437	170	419	1.759	2.777	4.475	2.421	2.517	2.865	13,8%
Denge	34.097	41.470	37.689	27.979	24.242	26.319	34.680	38.236	34.805	68.339	96,3%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Grafik 2 Türkiye ile Moğolistan Arasındaki Dış Ticaret Değerleri, 2012-2021 (Bin ABD doları)



Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü geçici verilerine göre; 2021 yılında altılı gümrük tarife pozisyonu (GTP6) bazında Moğolistan'a en çok gerçekleştirdiğimiz ihracat ürünleri, sırasıyla elektrikli fırın/ocak (%16,9), radyatör (%9,3), ilaç (%6,9), şekerleme (%4,5) ve demir/çelikten diğer inşaat aksamı (%1,9)'dır. İlk 5 ürün, Türkiye'nin 2021 yılındaki toplam ihracatının %39,5'ini oluşturmaktadır (Tablo 11).

Tablo 11 Türkiye'nin Moğolistan'a ihracatında İlk 20 Ürün (ABD doları)

GTP6	Ürün Tanımı	2019	2020	2021	2021 Pay	21/20 Değişim
8516.60	Diğer elektrikli fırınlar, ocaklar, ızgaralar vb.	5.762.225	5.445.219	12.038.315	16,9%	121,1%
7322.19	Demir/çelikten radyatör, aksam ve parçaları	4.526.000	3.760.410	6.625.149	9,3%	76,2%
3004.90	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan diğer ilaçlar	1.175.146	1.072.247	4.936.014	6,9%	360,3%
1704.90	Kakao içermeyen diğer şeker mamulleri	2.054.537	1.318.312	3.182.714	4,5%	141,4%
7308.90	Demir/çelikten diğer inşaat-aksamı	25.880	27.259	1.372.711	1,9%	4935,9%
1905.32	Waffle ve gofretler	244.149	411.335	1.349.223	1,9%	228,0%
3402.20	Yüzey aktif diğer organik müstahzarlar (perakende)	457.231	935.364	1.317.623	1,9%	40,9%
9619.00	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	406.214	1.142.171	1.138.810	1,6%	-0,3%
1905.31	Tatlı bisküviler	1.124.636	850.880	1.134.215	1,6%	33,3%
1806.90	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	1.221.650	648.751	980.468	1,4%	51,1%
2710.19	Diğer yağlar ve müstahzarlar	283	283.729	979.487	1,4%	245,2%
1905.90	Diğer ekmekçi mamulleri	628.360	685.032	978.966	1,4%	42,9%
9401.61	Ahşap iskeletli oturmaya mahsus içleri doldurulmuş, kaplanmış diğer mobilyalar	637.310	685.240	906.388	1,3%	32,3%
7113.19	Diğer kıymetli metal-kaplamalarından mücevherci eşyası	3.858	87.069	880.885	1,2%	911,7%
2106.90	Diğer gıda müstahzarları	396.159	510.441	738.874	1,0%	44,8%
9402.90	Tıp, cerrahi, dişçilikte kullanılan mobilya, masa, karyola vb. Aksam/parçalar	33.425	110.833	696.804	1,0%	528,7%
4411.92	Lif levha (yoğunluğu > 0,8 gr/cm3.)		264.363	653.503	0,9%	147,2%
7323.93	Paslanmaz çelikten, ev işlerinde kullanılan eşya	175.922	217.104	643.343	0,9%	196,3%
9401.40	Yatak haline getirilebilen oturma mobilyası (kamp ve bahçe için hariç)	255.774	326.730	612.551	0,9%	87,5%
8438.50	Etleri/kümes hayvan etlerini hazırlayan makine ve cihazlar	11.543	489	601.007	0,8%	122820,8%
Liste Toplam		19.140.303	18.782.976	41.767.048	58,7%	122,4%
Diğer Ürünler		21.517.426	18.538.600	29.436.499	41,3%	58,8%
Genel Toplam		40.657.729	37.321.576	71.203.547	100,0%	90,8%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Diğer taraftan, ülkemizden yapılan bavul ticareti, istatistiklere yansımada da önemli bir ekonomik katkı sağlamakta, bu alan özellikle tekstil, konfeksiyon, giyim aksesuarları, mücevherat ürünlerinde öne çıkmaktadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, ülkemiz Moğolistan'a yüzlerce farklı ürünün ihracatını gerçekleştirmektedir.

Başlıca İhraç Ürünlerimiz: Mücevherat, elektro termik cihazlar, radyatör, ilaç, beyaz eşya, elektrikli küçük ev aletleri, ortam ısıtıcıları, motorlu hava püskürtücüler, bisküvi, şekerleme, çikolata, tekstil ve konfeksiyon, temizlik ürünleri, gıda ürünleri, soba, inşaat malzemeleri, un değirmenleri, makine ve ekipmanları, mobilya, ayakkabı, züccaciye, temizlik ve tüketim ürünleri.

2021 yılında GTP6 bazında Moğolistan'dan en çok ithalatı yapılan ilk 5 ürün, çam fıstığı (sert kabuklu meyveler) (%43,2), hayvan bağırsakları (%27,5), keçi derileri (%19,7), diğer yağlar ve müstahzarlar (%4,2) ve uçak dış lastiği (%1,6)'dir. Diğer ürünler ağırlıklı olarak kaşmir ve yün ağırlıklı örme giyim eşyasından oluşmaktadır. Türkiye'nin 2021 yılındaki toplam ithalatında ilk 5 ürün, Moğolistan'dan yapılan toplam ithalatın %96,1'ini oluşturmaktadır (Tablo 12).

Tablo 12 Türkiye'nin Moğolistan'dan ithalatında İlk 20 Ürün (ABD doları)

GTP6	Ürün Tanımı	2019	2020	2021	2021 Pay	21/20 Değişim
0802.90	Diğer sert kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş)			1.238.087,7	43,2%	
0504.00	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze/soğutulmuş/ dondurulmuş vs.)		108.000,0	786.747,0	27,5%	628,5%
4106.21	Keçi ve oğlakların dabaklanmış yaş derileri	270.942,2	483.226,7	563.094,8	19,7%	16,5%
2710.19	Diğer yağlar ve müstahzarlar	1.918.295,6	1.121.691,5	119.808,4	4,2%	-89,3%
4011.30	Uçak dış lastiği; yeni	28.496,0		45.000,0	1,6%	
6201.11	Erkek/erkek çocuk için palto, kaban vb. Giysi; yün/ince kıldan		7.079,4	37.284,0	1,3%	426,7%
6202.11	Kadın/kız çocuk için palto, kaban vb. Giysi; yün/ince kıldan	16.618,0	8.827,2	32.946,0	1,2%	273,2%
6105.90	Erkek/erkek çocuk için gömlek; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)	5.890,0	684,0	17.015,0	0,6%	2387,6%
0206.90	Diğer hayvanların diğer sakatları (dondurulmuş)			10.000,0	0,3%	
6106.90	Kadın/kız çocuk için bluz, gömlek, gömlek-bluz; dokumaya elverişli diğer maddelerden (örme veya kroşe)	26.295,0	13.998,4	6.805,0	0,2%	-51,4%
6204.51	Kadın/kız çocuk için etek ve pantolon etek; yün/ince kıldan	2.879,0		3.300,0	0,1%	
6203.41	Erkek/erkek çocuk için kısa pantolon, şort vs. Yün/ince hayvan kılından		607,5	1.845,0	0,1%	203,7%
6203.31	Erkek/erkek çocuk için ceket/blaze; yün/ince hayvan kılılarından			1.740,0	0,1%	



GTP6	Ürün Tanımı	2019	2020	2021	2021 Pay	21/20 Değişim
6104.61	Kadın/kız çocuk için pantolon, askılı tulum, kısa pantolon ve şort; yün/ince hayvan kılından (örme v	4.369,0	384,0	405,0	0,0%	5,5%
9031.80	Diğer alet, cihaz ve makineler			200,0	0,0%	
9701.10	Tamamen elle yapılmış tablo ve resim			200,0	0,0%	
3923.29	Diğer plastiklerden çanta, torba, külah vb			10,5	0,0%	
1806.90	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları			5,0	0,0%	
2007.99	Diğer reçel, jöle, marmelat, meyve püresi ve pastları			5,0	0,0%	
3923.90	Plastikten eşya taşıma, ambalajlama malzemesi, benzeri eşya			4,2	0,0%	
Liste Toplam		2.273.784,8	1.744.498,8	2.864.502,6	4,0%	64,2%
Diğer Ürünler		147.477,4	772.233,4	7,1	0,0%	-100%
Genel Toplam		2.421.262,1	2.516.732,2	2.864.509,7	100%	13,8%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Genel olarak değerlendirme yapıldığında, Moğolistan'dan ürün çeşidi açısından az sayıda ürünün ithalatı gerçekleştirilmektedir. Belirli yıllarda ithalat hacmi düşük olduğundan arızı olarak farklı ürünlerin ithalatı ön plana çıkabilmektedir. Örneğin; gemi, uçak lastiği, molibdenyum gibi ürünler ithalat istatistiklerinde önlerde yer alabilmektedir.

Başlıca İthal Ürünlerimiz: Keçi derisi, sığır derisi, koyun derisi, hayvan bağırsakları ve diğer sakatları, kaşmir ve yünden giyim eşyası, çam fıstığı, gümüş, diğer örme tekstil ürünleri (kazak, süveter, hırka, yelek vb.), şallar, eşarplar, fularlar, kaşkollar, peçeler, kabanlar ve paltolar.

C. DEĞERLENDİRME

Moğolistan'ın genel dış ticareti ve Türkiye ile olan ikili ticareti hakkında, yukarıda sunulan tablolar ve veriler ışığında aşağıdaki sonuçları elde etmek mümkündür;

- 2014 yılından bu yana Moğolistan'ın dış ticaretinde fazla vermeye devam ettiği görülmekte olup dış ticaret fazlası son yıllarda 2 milyar ABD doları seviyesinin üstüne çıkmıştır.
- Moğolistan ekonomisinin madencilik sektörüne dayalı olduğunu, ihracat kalemleri de göstermektedir.
- Özellikle ihracatın %60'ından fazlasını oluşturan taşkömürü ve bakır cevheri fiyatlarında yaşanan fiyat dalgalanmaları ile en büyük ihracat pazarı olan ÇHC'nin emtia taleplerindeki değişkenlikler, Moğolistan'ın ihracatında doğrudan hissedilmektedir.
- Pazar ve ürün farklılaştırmasına gidememiş Moğolistan'ın dünya emtia fiyatlarının yanı sıra Moğolistan'ın en büyük pazarı olan ÇHC'deki emtia talepleri ile ÇHC ekonomisinin gidişatına ciddi anlamda bağımlı olduğu görülmektedir.
- Kovid-19 pandemisi nedeniyle sınır kapılarında ve Çin'in Tienjin limanında yaşanan tıkanıklık ve bekleyen konteynerlerin fazlalığı, Moğolistan'ın alışagelmış taşımacılık uygulamalarında değişiklikler getirmiştir. Özellikle ithalata bağımlı tüketim nedeniyle Çin'den gelemeyen ürünlerin farklı ülkelerden ithalatı için 2021 yılında hem kamu hem de özel sektör arayışlara girişmişlerdir.
- 2021 yılında kovid-19 pandemisine ve Çin ile olan sınır kapanmalarına rağmen, ÇHC ve Rusya'nın Moğolistan dış ticaretinden aldığı pay, %75,8 gibi çok yüksek bir orana sahiptir.
- Denize çıkışı olmayan Moğolistan'ın, ülkeyi çevreleyen iki sınır komşusu olan ÇHC ve Rusya'ya bağımlılığını azaltacak pazar arayışlarına ve ürün farklılaştırmasına gitmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir bir ekonomi için önem arz etmektedir. Pandemi bu açıdan Moğolistan'a bir fırsat sunmuş olup bu fırsatı gerçeğe dönüştürecek başta Türkiye gibi ülkelerden yana ticaret tercihinin kullanılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.
- Moğolistan, bir ithalat ülkesidir. İç tüketimi karşılayabilecek ürünlerin üretimi konusunda sanayi ve üretim alt yapısı yetersizdir. Özellikle pandemi ve sınır kapılarındaki sorunlar gibi ortaya çıkan beklenmedik veya ani gerçekleşen vakalar ülkenin ne kadar dışa bağımlı olduğunu 2020 ve 2021 yıllarında bir daha göstermiştir. Ülkede bu dönemde akaryakıt sıkıntısı nedeniyle yakıt istasyonlarında kilometrelere varan uzun kuyruklar oluşmuş, 2 ayı aşan yumurta sıkıntısı, marketlerde taze sebze kıtlığı gibi olaylar vuku bulmuştur. Moğolistan'daki kamu ve özel sektör projeleri, işçi ve malların ülkeye gelemeyişinden kaynaklı ya durmuş ya da durma noktasına gelerek proje sürelerinin uzamasına neden olmuştur.

- Türkiye, 2021 yılında %1,0 pay ile Moğolistan'ın ithalat yaptığı ülkeler arasında 9'uncu sırada yer almıştır. Ülkemizden yapılan ithalatın değeri ise rekor kırarak bir önceki seneye göre %90,8 artış kaydederek 71,2 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.
- Ülkemiz, bu dönemde Moğolistan ile ikili ticaretinde, 68,3 milyon ABD dolarlık dış ticaret fazlası verirken toplam dış ticaret hacmi ise 74,1 milyon ABD doları seviyesine yükselmiştir.
- Ülkemizden yapılan bavul ticareti, dış ticaret istatistiklerine yansımaya da oldukça önemli bir ekonomik katkı sağlamaktadır. Bu alan özellikle tekstil, konfeksiyon, giyim aksesuarları, mücevherat ürünlerinde öne çıkmaktadır. Türk Hava Yollarının (THY), İstanbul-Ulanbator arasında haftada üç kez icra ettiği seferlerinin artması durumunda bavul ticaretinin de katlanarak artması beklenmektedir.
- Türkiye ile Moğolistan arasındaki dış ticarete yıllar itibariyle ülkemiz sürekli olarak dış ticaret fazlası verirken, 2021 öncesi son on yıllık döneme bakıldığında ortalama ihracatımız 35,1 milyon ABD doları olmuştur.
- Türkiye'nin Moğolistan'a gerçekleştirdiği en yüksek ihracatın yakalandığı 2021 yılında, özellikle covid-19 pandemisinin getirdiği 2020 yılından kalan taleple birlikte Moğolistan'ın Çin sınırlarında yaşanan sınır kapanmaları ile Çin'in Tienjin limanında Nisan 2021'den beri süregelen konteynerlerin Moğolistan'a iletilmesindeki sıkıntılar özellikle Türkiye gibi yüksek üretim ve tedarik avantajına sahip diğer ülkelerin bu dönemde tercih edilmesine neden olmuştur.
- Moğolistan'ın üçüncü komşu politikası çerçevesinde üçüncü komşusu kabul ettiği Türkiye, gerek THY'nin İstanbul-Ulanbator uçuşlarının mevcudiyeti, gerekse de dünyanın önemli üretim merkezlerinden birisi olmasıyla birlikte uygun rekabetçi fiyatları ve yüksek kaliteli mal ve hizmetleri ile Moğolistan'ın en önemli partnerlerinden biridir.
- Ülkedeki Türk ürünlerinin saygınlığı oldukça yüksek olup ikili dış ticaret hacimlerinde özellikle 2021 yılında yakalanan %85,9'luk artışın ivmelenerek 2022 ve sonrasında da devam edeceği düşünülmektedir.
- Sonuç olarak; Türk firmaları, Moğolistan'ın talep ettiği ürünlerin neredeyse tamamını karşılayabilecek ürün çeşidine ve yüksek kaliteye sahiptir. Bu yüzden, Moğolistan pazarı, Türk firmaları için çeşitli yatırım ve ihracat fırsatları sunmaktadır.